

MUSEUM BELVÉDÈRE

KOERS OP INHOUD

Meerjarenplan 2025 – 2028

1	TER INLEIDING	3
2	MUSEUM BELVÉDÈRE – IDENTITEIT ALS GRONDTOON	4
2.1	PODIUM VOOR FRIESE KUNSTENAARS – MISSIE EN UITGANGSPUNTEN	4
3	FRIESE KUNST ALS KERNWAARDE	5
3.1	DE COLLECTIE	5
3.2	AANDACHTSGEBIEDEN	5
3.3	AANKOPEN, SCHENKEN EN BRUIKLENEN	6
3.4	GERICHT VERZAMELEN	7
3.5	ONTZAMELEN	7
3.6	BEHOUD EN BEHEER	7
3.7	REGISTREREN	8
4	ONZE PUBLIEKSACTIVITEITEN	8
4.1	PUBLIEKSPRESENTATIES	8
4.2	COLLECTIEPRESENTATIES	8
4.3	HOOFDTENTOONSTELLINGEN	9
4.4	KAMEREXPOSITIES	9
4.5	BUITENPRESENTATIES	9
4.6	AFLSAG BLV	9
4.7	EERLIJKE VERGOEDING	10
4.8	PUBLICATIES	10
4.9	REACTIES VAN KENNERS EN BEZOEKERS	11
5	SAMENWERKEN, VERBINDEN EN SAMENBRENGEN	12
5.1	DOELGROEPEN	12
5.2	TOEGANKELIJKHEID	13
5.3	ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN	13
5.4	INFORMATIE IN VIER TALEN	13
5.5	MARKETING	14
5.6	SAMENWERKINGSVERBANDEN	16
6	HET MAATSCHAPPELIJK KRACHTENVELD	17
6.1	EDUCATIE, IN EN BUITEN HET MUSEUM	17
6.2	POSITIONERING	18
7	ONZE PROGRAMMERING VANAF 2025	18
7.1	HOOFDTENTOONSTELLINGEN	18
7.2	KAMEREXPOSITIES	21
7.3	MUSEUMPARK	22
7.4	AFLSLAG BLV	22
8	ORGANISATIE	22
8.1	PERSONEEL	22
8.2	VRIJWILLIGERS	23
8.3	BESTUUR	23
8.4	TOEGEPASTE CODES	23
8.5	RISICO-ANALYSE	24
9	GEBOUW	25
9.1	WENS TOT UITBREIDING VAN DE MUSEUMVLEUGELS	25

1 Ter inleiding

Na een lange periode van onzekerheid kon **Museum Belvédère** dankzij de steun van de provincie Fryslân, die het met ingang van 2021 ontving, volledig inzetten op inhoud – collectiebeleid en programmering – en de organisatie op kwaliteit inrichten. Dat resulteerde onder meer in de verwerving van topstukken, verbeterde registratie en conditie-onderzoek van de museale collectie, relevante internationale projecten, de eerste grote presentatie van beelden in het museumpark en toenevende media-aandacht. De komende beleidsperiode willen we het kwaliteitsniveau handhaven, waar nodig verbeteren en daarbij vooral inzetten op inhoud. Met genoeg presenteren we dan ook ons meerjarenplan 2025-2028.

Museum Belvédère heeft zich in de afgelopen beleidsperiode nog steviger verankerd als hét museum waar het werk van Friese kunstenaars wordt getoond in relatie tot het werk van kunstenaars uit andere delen van het land én het buitenland. Met dat gerichte beleid en zijn prachtige landschappelijke ligging, mag het zich rekenen tot de meest geliefde musea in Nederland en fungeert het als laagdrempelige ontmoetingsplek voor kunstenaars, verzamelaars, kunstliefhebbers en anderen.

Met zijn tentoonstellingen in het hoofdgebouw, in het museumpark en de museum-dependance **Afslag BLV** in het centrum van Heerenveen, de jaarlijkse kunstbeurs **Art Noord** en uiteenlopende ondersteunende activiteiten probeert het museum een zo breed mogelijk publiek te betrekken bij de uitingen van kunstenaars, in het bijzonder kunstenaars uit Fryslân.

Met een afgewogen tentoonstellingsprogramma en voortdurend wisselende collectiepresentaties wil het museum de komende jaren **gericht koersen op inhoud** en zich nog steviger positioneren als **hoeder van Fries artistiek-cultureel erfgoed**. Daarbij zet het nadrukkelijk in op de kwaliteiten die het museum kenmerken – afgewogen presentaties en goed verzorgde publicaties – en neemt het consequent de kernwaarden van de museale collectie – Friese moderne en eigentijdse beeldende kunst – als uitgangspunt van het inhoudelijk beleid.

Met de personele uitbreiding en heldere interne taakverdeling die met de provinciale steun mogelijk werd, leek het museum goed toegerust om zijn ambities te kunnen waarmaken. Het plotselinge overlijden van Susan van den Berg in 2023, kort daarvoor aangesteld als conservator, zette alles op losse schroeven. Met Susan van den Berg verloor het museum een medewerker die zich met hart en ziel inzette voor het museum, jarenlang als marketeer, uiteindelijk als conservator en als schrijver. Het museum besloot haar functie voorlopig niet in te vullen en de inhoudelijke taken die zij uitoefende te verdelen onder freelance-krachten en gastauteurs. In de komende beleidsperiode wil het museum – staf en bestuur – de functie van conservator opnieuw invulling geven, daarbij rekening houdend met het naderende afscheid van de huidige inhoudelijk directeur, die eind 2027 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Inmiddels is het traject voor zijn opvolging ingezet.

Het provinciale besluit Museum Belvédère substantieel te ondersteunen had vele positieve effecten. Zo besloot Stichting FB Oranjewoud op grond daarvan zich als partner te verbinden aan Museum Belvédère en effende het de weg naar project-subsidies van landelijke fondsen. De aandacht die het museum de laatste jaren kon schenken aan publieksbeleid resulteerde in een enorme toename van het donateursbestand – het museum wordt thans ondersteund door meer dan 1.200 betrokken vrienden, waarvan ongeveer de helft woonachtig is in Fryslân.

Museum Belvédère prijst zich gelukkig met een stabiele bezoekersstroom van 45.000 bezoekers op jaarbasis, maar ziet een toename naar 50.000 als een van de uitdagingen voor de komende jaren.

Een andere uitdaging waar Museum Belvédère zich voor gesteld weet, is de uitbreiding van het gebouw. Nu de ontwerpfase is afgerond hoopt het museum in samenwerking met gemeente en provincie en met steun van fondsen en derden de opeenvolgende bouwfasen te kunnen realiseren.

2 Museum Belvédère – identiteit als grondtoon

2.1 PODIUM VOOR FRIESE KUNSTENAARS – MISSIE EN UITGANGSPUNTEN

In de missie en visie van Museum Belvédère liggen zijn signatuur, inhoudelijke koers en ambities voor de komende jaren verankerd.

Missie

- Museum Belvédère is hét podium voor en dé hoeder van moderne en eigentijdse kunst uit Fryslân en het noorden.
- Museum Belvédère zoekt nationale en internationale verbindingen om Friese kunst context te verlenen.
- Museum Belvédère presenteert kunst om mensen van alle gezindten en diverse achtergronden te raken, te brengen en te inspireren.
- Museum Belvédère legt door zijn unieke locatie verbindingen tussen natuur, architectuur en beeldende kunst.

Visie

- Museum Belvédère wil met zijn uiteenlopende activiteiten zijn positie als **platform en aanjager van de beeldende kunsten in Fryslân** borgen en versterken.
- Het wil jonge makers **stimuleren** in hun artistieke ontwikkeling door exposities in zijn dependance *Afslag BLV* en het hoofdgebouw.
- Museum Belvédère wil zich de komende beleidsperiode nog steviger positioneren als **hèt museum voor moderne en eigentijdse kunst in Noord-Nederland**. Het tentoonstellings- en activiteitenprogramma voor de periode 2025-2028 is erop gericht kunst uit het noorden in breder (inter)nationaal perspectief te presenteren. Groei naar gemiddeld 50.000 bezoekers per jaar in de komende beleidsperiode is het doel; versterking van de organisatie en uitbreiding van het gebouw zijn daarbij middel.

3 Friese kunst als kernwaarde

3.1 DE COLLECTIE

De primaire collectietaak van Museum Belvédère is gericht op het behoud en het selectief verzamelen van moderne en eigentijdse kunst, in het bijzonder uit Fryslân. Inmiddels telt de collectie meer dan 2.400 objecten, verdeeld over circa 1.000 schilderijen en grote ingelijste werken op papier, circa 1.300 kleinere werken op papier en circa honderd andersoortige kunstobjecten. De collectie is onderverdeeld in museaal eigendom, bruikleen van Friese fondsen, bruikleen van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, bruikleen van bedrijven en bruikleen van particulieren. De collectie is ondergebracht in een inpandig depot en een extern depot in het centrum van Heerenveen. In het externe depot beheert het museum ook de collectie kunst en historische objecten van de voormalige Friesland Bank, thans eigendom van Stichting FB Oranjewoud. Met regelmaat neemt het museum topstukken uit deze collectie op in zijn presentaties van de eigen collectie. Het externe depot wordt mede door FB Oranjewoud gefinancierd.

Deze verzameling werd samengesteld en wordt aangevuld met het doel een overzicht te geven van de belangrijkste aspecten van de Friese en Noord-Nederlandse beeldende kunst. Met zijn unieke verzameling is het museum in staat om de kern van de Friese kunst op uiteenlopende manieren aan het publiek te tonen. Het Museum doet dit door het leggen van onderlinge verbanden binnen de collectie, maar ook met het plaatsen van de collectie in een breder (inter)nationale context. Ook plaatst het museum de collectie in de tijd – de tijd waarin het is ontstaan, maar ook in relatie tot hedendaagse ontwikkelingen binnen uiteenlopende disciplines (schilderkunst, fotografie, video, digitale kunst, en driedimensionale kunst). Het museum presenteert zijn collectie in zoveel mogelijk perspectieven, waardoor deze een **‘levende’ collectie** blijft, waarvan steeds andere elementen worden belicht.

3.2 AANDACHTSGEBIEDEN

In zijn verwervingsbeleid richt Museum Belvédère de blik op het noorden van Nederland – Fryslân, Groningen, Drenthe en de kop van Noord-Holland, met uiteraard accent op Friese moderne en eigentijdse kunst. Inmiddels kan het bogen op een omvangrijke collectie die inzicht geeft in de ontwikkeling van de moderne kunst in het noorden en de vele onderlinge dwarsverbanden. Om context te geven aan zijn kerncollectie verzamelt het museum ook werk van kunstenaars uit andere delen van het land en uit het buitenland – kunstenaars die vanuit een overeenkomstige achtergrond, omstandigheid of mentaliteit scheppen. Het kan in zijn verwervingsbeleid vertrouwen op de expertise en het netwerk van een inhoudelijk directeur die zich heeft gespecialiseerd in Noord-Nederlandse moderne en eigentijdse kunst en de vakkennis van de programmeur van Afslag BLV, de Friese beeldend kunstenaar Albert Oost.

Binnen het collectiebeleid onderscheidt het museum een aantal aandachtsgebieden die zijn terug te voeren op relevante **Friese en Noord-Nederlandse kunstenaarspersoonlijkheden**. Daarbij beperkt het zich niet tot stromingen, stijlen of kunsthistorische perioden, maar zoekt het geestverwantschappen door de tijd heen – heldere overeenkomsten tussen kunstwerken van toen, later en nu, variërend van figuratief tot abstract. De aandachtsgebieden die het museum hanteert zijn de volgende:

- Het werk van Jan Mankes – met accent op diens Friese jaren (1909-1915) – en het werk van geestverwante figuratieven van 1900 tot nu (Jan Wittenberg, Jemmy van Hoboken, Pieter Knorr, Isabella Werkhoven).

- Het Nederlands constructivisme uit de periode 1915-1930 met als kernwaarden het werk van Thijs Rinsema en Wobbe Alkema (Theo van Doesburg, Vilmos Huszár, Lou Loeber, Tineke Bouma, José Heerkens).
- Het Nederlands en Vlaams expressionisme uit de periode 1915-1940, met als kernwaarden het werk van Tinus van Doorn, Jean Brusselmans en Jan Altink (Else Berg, Herman Kruidyder, Annemarie Blaupot ten Cate).
- Het werk van Gerrit Benner en Nederlandse expressionisten uit de periode 1945-1970 (Willem Hussem, Jaap Nanninga, Frieda Hunziker, Dora Tuynman).
- Het poëtisch en landschappelijk georiënteerd expressionisme, dat zich manifesteert in het werk van Friese kunstenaars als Sjoerd de Vries en Jan Sniijder (Anke Roder, Leen Kaldenberg, Marene Seeling, Marije Bouman).
- Figuratieve en abstracte schilderkunst die behoort tot bovengenoemde categorieën en op welke wijze dan ook refereert aan landschappelijke aspecten – land, licht, lucht en ruimte. Werken met een zekere mate van verstillings genieten daarbij de voorkeur.

Museum Belvédère werd in 2004 opgericht als podium voor moderne en eigentijdse schilderkunst, maar concentreert zich de laatste jaren ook op andere (eigentijdse) kunst disciplines. Zo schenkt het in het tentoonstellingsbeleid onder meer aandacht aan illustratie, fotografie, video, computerkunst en games. Dit stelt het museum telkens weer in staat om te reflecteren op eigen uitgangspunten, om nieuwe wegen te verkennen en aandacht te schenken aan maatschappelijk relevante thema's. Museum Belvédère hanteert zijn aandachtsgebieden dan ook niet als strikte norm, maar voornamelijk als referentiekader.

3.3 AANKOPEN, SCHENKEN EN BUIKLEENEN

In de periode 2021-2024 kon de collectie van het museum worden aangevuld met vele belangrijke werken, verdeeld over eerdergenoemde aandachtsgebieden. Aankopen en schenkingen van kunstenaars en particulieren maakten dat mogelijk. Daarbij kon in veel gevallen dankbaar gebruik worden gemaakt van de gunstige schenkingsvoorwaarden van de *Geefwet*.

Van enorme betekenis was het bruikleen van bijna de volledige collectie van Hans en Cora de Vries, met legatering in het vooruitzicht. Deze meer dan honderd objecten omvattende collectie telt (inter)nationale topstukken van onder andere Willem de Kooning, Karel Appel, Gerrit Benner, Lou Loeber, Thijs Rinsema, Eugène Brands, Georg Baselitz, Marc Lüpertz, Jean Dubuffet, Dora Tuynman, Jan Schoonhoven, Alphons Freijmuth en Marlene Dumas. Het verwerven van de Collectie Hans en Cora de Vries tilde de collectie van Museum Belvédère naar een hoog landelijk niveau en stelt het museum de komende jaren nog beter in staat moderne en eigentijdse kunst uit Fryslân te tonen in samenhang met (inter)nationale topstukken.

Recente aanwinsten:
Werken van Karel Appel (l)
en Jan Altink (r)

3.4 GERICHT VERZAMELEN

Museum Belvédère verzamelt in de eerste plaats om te presenteren. Een te verwerven kunstwerk moet passen binnen het inhoudelijk beleid en van toegevoegde waarde zijn voor zowel de bestaande collectie als voor de verschillende ensembles daarbinnen.

Door de formule van drie tot vier ingrijpende presentatiewisselingen per jaar is het museum in staat alle relevante kunstwerken met enige regelmaat op zaal te tonen. Dat is mogelijk door de hanteerbare omvang van de collectie en vooral de nabijheid van de (in- en externe) depots.

De laatste tien jaar oriënteert het museum zich behalve op het werk van mannelijke kunstenaars nadrukkelijk op het werk van vrouwelijke kunstenaars uit Fryslân en Noord-Nederland, met als doel een representatief beeld te kunnen geven van de moderne kunst uit de vorige eeuw, maar vooral ook uit de laatste 25 jaar, in de wetenschap dat aan kunstacademies tegenwoordig veel meer vrouwelijke studenten afstuderen dan mannelijke.

In de periode 2021-2024 kon de museale collectie worden verrijkt met het werk van meerdere vrouwelijke kunstenaars – voornamelijk uit Noord-Nederland – onder wie Lou Loeber, Jeanne Bieruma Oosting, Agnes van de Brandeler, Frieda Hunziker, Krin Rinsema, Jet van Oosten, Dianne Bakker, Anke Roder, Machteld van Buren, Sabine Liedtke, Milly Betten, Maree van Oers, Erica Scheper, Maartje Roos en Klaske Bootsma.

3.5 ONTZAMELEN

Intern maakt het museum binnen de collectie onderscheid tussen kunstwerken die het rekent tot de categorie A (cruciale kunstwerken binnen de collectie van het museum en binnen de collectie Fryslân; circa 60%), de categorie B (kunstwerken met een ondersteunende of documentaire betekenis; circa 30%) of de categorie C (doublures of werken van gering belang binnen de collectie; circa 10%). Kunstwerken die behoren tot de laatste categorie komen in aanmerking om te worden afgestoten, hetgeen het museum te allen tijde weloverwogen en – indien opportuun – in overleg met de kunstenaar uitvoert. Uiteraard hanteert het daarbij de landelijke richtlijnen zoals vastgelegd in de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO).

3.6 BEHOUD EN BEHEER

Museum Belvédère hanteert een zorgvuldig beleid ten aanzien van collectiemanagement, passieve conservering en art-handling. Het beschikt over een inpandig depot en een extern depot die voldoen aan de vigerende museale richtlijnen ten aanzien van veiligheid (calamiteiten, brand en diefstal), klimatologische omstandigheden (temperatuur en luchtvochtigheid) en Arbowetgeving. Ofschoon deze voorzieningen in kwalitatief opzicht voldoen, moet het museum wel woekeren met de beschikbare inpandige depotruimte, temeer daar een transitoruimte voor op- en overslag voor het tentoonstellingsverkeer ontbreekt.

Om de collectie in de toekomst naar behoren te kunnen huisvesten en op- en overslag goed en risicoloos te kunnen laten verlopen, zijn uitbreiding van het depot en het inrichten van een transitoruimte noodzakelijk.

3.7 REGISTREREN

Museum Belvédère heeft zijn volledige collectie beschreven in zijn AdLib collectie-database. Het schrijft aanwinsten in volgens museale richtlijnen. In 2017 werd de gehele collectie digitaal ontsloten en opgenomen in de door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed opgezette Digitale Museale Collectie Nederland (DiMCoN). Het digitaal ontsluiten van de collectie heeft er mede voor gezorgd dat collega-musea snel en eenvoudig inzicht krijgen in de collectieonderdelen van Museum Belvédère, hetgeen resulteerde in een toename van bruikleenaanvragen. In de periode 2021-2024 werd, de collectie ook via de eigen website volledig digitaal toegankelijk gemaakt voor iedereen die geïnteresseerd is in onze collectie en/of collectieonderdelen.

4 Onze publieksactiviteiten

4.1 PUBLIEKSPRESENTATIES

Museum Belvédère maakt in zijn programmering onderscheid tussen collectie-presentaties, hoofdtentoonstellingen en kamerexposities. Het museum hecht bijzondere waarde aan de kwaliteit van presentaties en hanteert een eigen inrichtingsstijl, die zich concentreert op **toegankelijkheid**, **overzichtelijkheid** en een op de museumzalen afgestemde **intimiteit**. De ruis van vormgeving en grote tekstborden worden op zaal zoveel mogelijk vermeden om de interactie met de kunstwerken te bevorderen. Publieksinformatie verstrekt het museum door middel van zaalbladen, tekstborden bij de entree van exposities en uiteraard zijn boeken (zie § 5.4).

Behalve tentoonstellingen in het hoofdgebouw organiseert Museum Belvédère sinds juni 2018 in zijn dependance Afslag BLV tentoonstellingen met jonge makers.

4.2 COLLECTIEPRESENTATIES

Museum Belvédère hanteert voor de presentaties van de vaste collectie een **dynamisch model** met de eerdergenoemde wisselende configuraties van de eigen collectie. Het stelt ons in staat steeds nieuwe verbanden te leggen en zo de bezoekers uit te nodigen de vaste collectie telkens weer met een frisse blik tegemoet te treden, relaties te leggen met de hoofdtentoonstellingen en bepaalde (actuele) thema's uit te lichten.

4.3 HOOFDTENTOONSTELLINGEN

Museum Belvédère organiseert drie tot vier grote tentoonstellingen per jaar, met afwisselend een **regionale (Friese), nationale of internationale insteek**. De hoofdtentoonstellingen zijn gewijd aan het werk van een kunstenaar, een kunstverzameling of een specifiek thema. Bij alle tentoonstellingen verschijnen goed verzorgde publicaties, gericht op een breed publiek. Altijd fungeert de collectie en de signatuur van het museum als referentiekader (programmering 2025-208 zie Hoofdstuk 7).

4.4 KAMEREXPOSITIES

Museum Belvédère organiseert naast zijn hoofdtentoonstellingen en complementair aan zijn collectiepresentaties vijf tot acht kleinere solo-exposities per jaar. Het geeft daarmee kunstenaars met wie het museum een relatie heeft opgebouwd de mogelijkheid zich met nieuw werk te presenteren, en kunstenaars die er nog niet eerder exposeerden de mogelijkheid zich vertrouwd te maken met het museum en zich te presenteren aan het publiek. Door hen een museaal podium te bieden wil het museum kunstenaars **stimuleren en ondersteunen** in hun ontwikkeling.

Daarnaast organiseert het museum ook kamerexposities met een kunsthistorische inslag, zoals in 2022 en 2023 de succesvolle tentoonstellingen van respectievelijk Jeanne Bieruma Oosting en Tames Oud (in beide gevallen vier kamers). Museum Belvédère hecht veel waarde aan zijn kamerexposities, omdat ze het museum in staat stellen aandacht te schenken aan kleinere oeuvres, delen uit grotere oeuvres en het werk van kunstenaars die nog maar kort bezig zijn, maar vooral ook omdat ze aantonen dat klein en selectief in veel gevallen betere resultaten oplevert dan groots en omvangrijk.

Het museum hanteert met zijn kamerexposities een flexibel programmeringsbeleid en plant derhalve een jaar tot anderhalf jaar vooruit (programmering zie Hoofdstuk 7).

4.5 BUITENPRESENTATIES

Dankzij samenwerking met Staatsbosbeheer en de subsidie van de provincie Fryslân is het museum sinds 2021 in staat jaarlijks een zomerpresentatie van beelden en/of installaties in het museumpark te organiseren. De eerste grote beeldenpresentatie betrof het werk van de internationaal vermaarde Britse kunstenaar Tony Cragg in 2021 en was voor het museum uiterst succesvol. Daarna volgden presentaties van Merijn de Vrij in 2022, Rob Voerman in 2023 en Herbert Nouwens in 2024. In alle gevallen werden de buitenpresentaties gecompleteerd met een presentatie in een of meerdere kamers van de westelijke museumvleugel (programmering zie Hoofdstuk 7).

4.6 AFSLAG BLV

De dependance van Museum Belvédère, Afslag BLV, werd in 2018 gerealiseerd in samenwerking met de Gemeente Heerenveen, Stichting de Heerenveense School en Museum Heerenveen en is gevestigd in het centrum van Heerenveen in het pand waar ook Museum Heerenveen en het Domela Nieuwenhuis Museum hun onderkomen hebben.

Afslag BLV wil een **stimulerend podium zijn van experiment en talentontwikkeling**, waar jonge makers uit Fryslân en het noorden in contact komen met jongere publieksgroepen. Het is de enige presentatieplek voor jonge kunstenaars en talentontwikkeling in Fryslân die direct is gelieerd aan een museum. De programmering is in handen van Albert Oost, beeldend kunstenaar, voormalig galeriehouder en thans vaste medewerker van Museum Belvédère (programmering zie Hoofdstuk 7).

Het museum blijft de jonge kunstenaars die in Afslag BLV exposeren, volgen in hun verdere ontwikkeling, om eventueel op termijn hun werk op te nemen in exposities in het hoofdgebouw. In Afslag BLV werden in de afgelopen jaren exposities georganiseerd van onder anderen Laura Hospes, kunstenaarscollectief Knetterijs, Jildau Nijboer, Marianne Brouwer, Margriet van Weenen, Aafke Ytsma, Paul Verheul, Dinnis van Dijken, Astrid Nobel en Klaske Bootsma. Afslag BLV stelt zich flexibel op om snel te kunnen reageren op nieuw artistiek werk van jonge kunstenaars. Het programmeert niet meer dan een jaar vooruit, om op actuele ontwikkelingen te kunnen inspringen.

De projecten van Afslag BLV worden mogelijk gemaakt dankzij de gemeente Heerenveen, in de vorm van een huurovereenkomst, en dankzij een aantal fondsen, maar zijn niet kostendekkend, rekening houdend met de inzet van programmeur Albert Oost, projectkosten en kunstenaarsvergoedingen. Omdat Museum Belvédère de activiteiten in zijn dependance van vitale betekenis acht voor jonge kunstenaars en voor talentontwikkeling in Fryslân, blijft het voor de komende beleidsperiode, actief geld werven voor dit initiatief.

4.7 EERLIJKE VERGOEDING

Museum Belvédère is een geregistreerd museum en aangesloten bij de Museumvereniging. De CAO die de Museumvereniging heeft afgesloten voor grotere, met naam genoemde, musea past Museum Belvédère als kleiner museum daarom niet toe. Betalingen aan het personeel passen bij de zwaarte van de functies en worden gebenchmarkt.

Het museum maakt voor projecten met levende kunstenaars afspraken omtrent vergoeding. In projectbegrotingen wordt rekening gehouden met vergoedingen voor kunstenaars die werkzaamheden verrichten. Daarnaast produceert het museum publicaties over en voor exposerende kunstenaars. Het museum handelt hiermee – binnen zijn mogelijkheden – in de geest van de Code Fair Practice en Fair Pay.

4.8 PUBLICATIES

Museum Belvédère brengt bij alle tentoonstellingen publicaties uit. Het geeft zijn boeken zelf uit of in samenwerking met uitgeverij Noordboek te Gorredijk. Herkenbaarheid en kwaliteit (inhoud en vorm) zijn daarbij onderscheidend. Publicaties zijn voor Museum Belvédère een essentieel communicatiemiddel om kennis en inzichten te delen en het bereik van zowel Friese kunst als de eigen instelling te vergroten.

Sinds 2008 geeft Museum Belvédère ook het museumtijdschrift *MB* uit. Het verschijnt driemaal per jaar en bevat informatieve teksten, opiniërende essays en wetenschappelijke artikelen over uiteenlopende onderwerpen die gerelateerd zijn aan het museum en zijn tentoonstellingen. Evenals de museumboeken wordt *MB*

vormgegeven door de landelijk bekende Friese ontwerper Gert Jan Slagter. Sinds 2019 wordt *MB* exclusief verspreid onder de inmiddels meer dan 1.200 donateurs, 300 abonnees, sponsors, schenkers, vrijwilligers en overige relaties van het museum. Van het tijdschrift zijn inmiddels 53 afleveringen verschenen.

4.9 REACTIES VAN KENNERS EN BEZOEKERS

Het is fantastisch dat Čiurlionis ook hier eindelijk de erkenning krijgt die hij verdient. Museum Belvédère is het enige museum in Nederland dat dit soort dingen oppakt en risico durft te nemen.

Jan Brokken (schrijver)

Ik was weer eens in Museum Belvédère en heb genoten. Prachtige werken, zorgvuldige inrichting en fijne, rustige indeling van de ruimte. Het beste museum in het noorden.

Hendrik Driessen (oud-directeur De Pont Museum, Tilburg)

Ik ben erg dol op Museum Belvédère. Hier komen locatie, architectuur en inhoud perfect met elkaar samen.

Annejet van der Zijl (schrijver)

Belvédère is zo langzamerhand het laatste museum waar je niet wordt lastiggevallen door enorme tekstborden, lichtbeelden en blow-ups en waar je gewoon rustig naar schilderijen kunt kijken.

Leen Kaldenberg (beeldend kunstenaar, Leermens)

Ik ken geen ander museum in Nederland dat zoveel moeite doet om belangwekkende kunst van onbekende of bijna vergeten meesters onder de aandacht brengen. Museum Belvédère is alleen daarom al een hartverwarmende plek.

Eric Mattijssen (beeldend kunstenaar, Amsterdam)

Het blijft toch een heerlijk museum, waar ze geen grote namen nodig hebben om te overtuigen. Alles is er gericht op kijken, vergelijken en verwonderen.

Kees van Twist (oud-directeur Groninger Museum)

Wat Museum Belvédère heel goed doet is aansluiting zoeken bij de internationale context, zonder de eigen regio te veronachtzamen.

Huib Mous (kunsthistoricus en publicist, Leeuwarden)

Een rijkdom voor de kunst, kunstenaars, het noorden en Nederland dat Museum Belvédère er is.

Marije Bouman (beeldend kunstenaar, Heerenveen)

En uit ons gastenboek....

De smaakvol samengestelde exposities, het uitzicht in het café, de aardige medewerkers hier. Het is allemaal aangenaam en altijd weer als nieuw. Belvédère blijft het mooiste, fijnste museum van Fryslân.

F. Riemersma

Jan Mankes. Eindelijk een normale expositie. Vaak hier gasten met als inzet geef een aap een kwast en kijk wat het wordt.

anoniem

Ophangen in samenhang is een kunst op zich. Het geheel is hier zeker meer dan de doeken/werken per stuk. Een gesprek waar ik graag aan deelneem.

J.R.L

Het mooiste museum van Nederland met een prachtige en altijd verrassende expositie.

Ina en Olle

Het is fijn hier, maar wel altijd erg van de Friezen. Belvédère is toch een landelijk museum?

Joke Brandsma

Goed dat er een museum is dat z'n eigen Friese meesters eert. We komen hier graag omdat er voor ons altijd weer ontdekkingen zijn.

H. Colenbrander

5 Samenwerken, verbinden en samenbrengen

5.1 DOELGROEPEN

In 2024 werd Museum Belvédère bezocht door 46.000 bezoekers. Het zag in een bestek van drie jaar zijn vriendenbestand toenemen van 800 naar meer dan 1.200. De website van het museum telde in 2024 iets meer dan 110.000 bezoeken. Op social media (Facebook en Instagram) heeft het museum (per februari 2025) circa 14.000 volgers.

Het museum verwacht door gerichte marketingcampagnes het aantal museumbezoeken per jaar te kunnen opvoeren naar 50.000. Het expositieprogramma, de marketingcommunicatie en ondersteunende (educatieve) activiteiten zijn de komende jaren gericht op de volgende kansrijke doelgroepen:

1. Kunst- en cultuurgeïnteresseerden

Mensen met een brede belangstelling voor kunst en cultuur en mensen die zich aangetrokken voelen door de specifieke beeldende kunst in de museale presentaties ofwel de Friese en Noord-Nederlandse cultuur.

2. Algemene recreatieve bezoekers

Het betreft inwoners uit de noordelijke regio, verblijfstoeristen en dagtoeristen uit binnen- en buitenland, die individueel of in familie- of ander groepsverband een prettige en kwalitatief hoogwaardige (vrije) tijdsbestemming zoeken.

3. Vakmatig geïnteresseerden en betrokkenen

'Special interest-bezoekers' die zich vakmatig of anderszins gericht bezighouden met kunst en cultuur. Binnen deze groep vallen kunstenaars, cultureel ondernemers, vakgenoten, galeriehouders en docenten en studenten uit het hoger onderwijs.

4. Scholieren Basis- en Voortgezet Onderwijs

Scholieren uit Heerenveen, Fryslân en Groningen (in samenwerking met Ateliers Majeur, zie § 6.1).

5. Zakelijke contacten

Specifieke stakeholders zoals subsidiënten, financiers, donateurs, bruikleengevers, potentiële sponsors, serviceclubs, businessclubs en de vriendenverenigingen.

6. Jongeren

Jongeren en studenten van hogescholen in Fryslân en Groningen en de Groningse kunstacademie Minerva en de Rijksuniversiteit.

7. 'Outsiders'

Herintreders, mensen met dementie, slechtienden en mensen met een fysieke of verstandelijke beperking.

8. Migranten

Mensen met een niet-westerse achtergrond, waaronder migranten.

5.2 TOEGANKELIJKHEID

Museum Belvédère is een **gastvrij en laagdrempelig museum** waar bezoekers met uiteenlopende achtergrond en van alle leeftijden zich welkom en thuis voelen. Het museum is rolstoelvriendelijk, beschikt over rolstoelen, wandelkrukjes en zitbanken op zaal en biedt informatie aan in groot lettertype in verschillende talen. Voor kinderen zijn doe-het-zelf-met-kleurpakketten beschikbaar. Museummedewerkers zijn te allen tijde beschikbaar om in persoon vragen te beantwoorden.

Museum Belvédère is gratis toegankelijk voor kinderen/jongeren tot en met 17 jaar en geeft 50% reductie aan jongeren/studenten met een CJP- of studentenkaart. Afslag BLV is gratis toegankelijk voor iedereen. Het museum is momenteel in overleg met de gemeente hoe het mensen met een minimum inkomen en migranten gratis toegang kan verlenen tot het museum.

5.3 ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN

Museum Belvédère is een veilige en ontspannende plek waar mensen – kunstenaars, liefhebbers, partners van het museum en mensen die minder vertrouwd zijn met kunst – samen komen. Het ontwikkelt en faciliteert daartoe uiteenlopende activiteiten, variërend van lezingen tot symposia, debatten, speciale rondleidingen, concerten, literaire avonden, diverse educatieve projecten en projecten met en voor kunstenaars uit de regio.

Bijzondere aandacht schenkt Museum Belvédère aan specifieke groepen. Zo houdt het jaarlijks open dagen voor de Heerenveense gemeenschap en organiseert het rondleidingen en/of bijeenkomsten voor mensen met een niet-westerse achtergrond, herintreders, mensen met dementie, slechtienden en mensen met een fysieke of verstandelijke beperking.

Naast deze activiteiten 'in huis' organiseert het museum drie kunstreizen per jaar naar musea in het land en musea vlak over de grens, bij voorkeur gericht op exposities die raakvlakken vertonen met presentaties in Museum Belvédère.

Met deze ondersteunende activiteiten willen we aantonen dat kunst een waardevol en levendig onderdeel is van onze samenleving, zeker in een regio die in vergelijking tot de grootstedelijke gebieden elders in het land minder culturele voorzieningen kent.

5.4 INFORMATIE IN VIER TALEN

Het museum verzorgt bij al zijn tentoonstellingen zaalbladen in het Nederlands, Fries, Duits en Engels en biedt in alle vier talen rondleidingen aan. In 2024 werden door museummedewerkers en -vrijwilligers 51 Nederlandstalige, veertien Friestalige, twee Duitse en twee Engelstalige rondleidingen gegeven.

De baliemedewerkers en medewerkers van het museumcafé ontvangen onze museumgasten in het Nederlands of Fries.

In de boeken die de tentoonstellingen begeleiden en het tijdschrift *MB*, publicaties die voornamelijk een landelijke verspreiding kennen, is de Nederlandse taal leidend. Het collectieboek *Museum Belvédère – Verzamelde werken* verscheen als drietalige uitgave in het Fries, Nederlands en Engels. Een herdruk van de populaire publicatie *111 x Keunst op syn Frysk* verschijnt in de loop van 2025, alsmede een museumuitgave van Friese gedichten bij Friese schilderijen.

5.5 MARKETING

Dankzij de provinciale subsidie heeft Museum Belvédère een gespecialiseerde medewerker pr-marketing kunnen aanstellen en meer middelen kunnen inzetten voor advertising in uiteenlopende media. Het heeft ertoe geleid dat het museum landelijk meer zichtbaar werd. Op grond van het ingezette marketingbeleid en de ervaringen met grotere projecten in het verleden verwacht het Museum de komende periode zijn jaarlijkse bezoekersaantallen naar 50.000 te kunnen verhogen.

Museum Belvédère voert een actief marketingbeleid gericht op de volgende platforms:

Sociale media

Museum Belvédère is actief op Facebook en Instagram, waarop het met grote regelmaat melding maakt van activiteiten en ontwikkelingen. Ter ondersteuning van grote projecten maakt het museum gebruik van influencer marketing.

Het museum plaatst informatieve films over tentoonstellingsonderwerpen op YouTube. Museum Belvédère wil met een actiever sociale mediabeleid zijn publieksbereik de komende jaren vergroten.

Advertenties in de Museumladder

Museum Belvédère brengt met regelmaat zijn tentoonstellingen in de museumladders van landelijke dagbladen onder de aandacht.

Advertenties in tijdschriften en dagbladen

Museum Belvédère adverteert binnen zijn financiële mogelijkheden in (kunst)tijdschriften, regionale kranten en landelijke kranten.

Radiocommercials

De afgelopen beleidsperiode heeft het museum met regelmaat zijn exposities onder de aandacht gebracht in de reclameblokken van Radio 1, 4 en 5. De positieve effecten daarvan op bezoekersstromen hebben ons doen besluiten in de komende jaren actiever gebruik te maken van het radio-medium en eveneens de mogelijkheden te verkennen van tv-commercials.

Buitenreclame

Voor zijn tentoonstelling *Jan Mankes* in 2025 heeft het museum voor het eerst gebruik gemaakt van buitenreclame. Abri- en AO-posters werden op strategische plekken geplaatst in Leeuwarden, Groningen en Zwolle.

Free publicity

Ofschoon het museum meer mogelijkheden heeft dan voorheen om zijn projecten breed onder de aandacht te brengen, weet het zich nog steeds in belangrijke mate afhankelijk van free publicity. Het prijst zich gelukkig dat zowel de hoofdtentoonstellingen als de kleinere exposities van Museum Belvédère aandacht krijgen in de regionale dagbladen en dat landelijke tijdschriften en dagbladen met regelmaat zijn grote tentoonstellingen bespreken.

In 2024 en 2025 kreeg het met zijn projecten bovendien landelijke aandacht in de tv-programma's *Tussen Kunst en Kitsch*, *Sterren op het doek*, *Nu te Zien*, *Ivo op Zondag* en *Nieuwsuur* en in de radio-programma's *Opium* (2x), *Podium* en *Goede-morgen met*.

Art Noord

Sinds 2017 organiseert Museum Belvédère in samenwerking met galerieën en kunsthandels uit Noord-Nederland elk najaar de vierdaagse kunstbeurs Art Noord. Het geeft tijdens de beursdagen deze commerciële partners gelegenheid hun specialismen onder de aandacht te brengen van een breed publiek en hun kunst te verkopen. Om het bereik van Art Noord te vergroten, worden ook verschillende deelnemers uit andere delen van het land uitgenodigd. Het museum en de deelnemers maken aan de hand van flyers en via digitale kanalen actief reclame voor Art Noord.

De beurs groeide in korte tijd uit tot een **belangrijke ontmoetingsplek** voor kunstenaars, kunstverkopers, kunstkopers, liefhebbers en mensen die voor het eerst met kunst in aanraking komen. Tijdens de beursdagen wordt een randprogramma georganiseerd voor verschillende doelgroepen, waaronder algemene cursussen over kunst en instapcursussen 'kunst kopen'.

Art Noord geeft invulling aan een van de taken van het museum, **stimuleren en aanjagen** van de beeldende kunsten in het noorden van Nederland en het **versterken van de regionale culturele infrastructuur**. De beurs beleefde in 2024 haar meest succesvolle editie met meer dan 2.800 bezoekers.

Art Noord 2024

5.6 SAMENWERKINGSVERBANDEN

Wederzijds belang

Museum Belvédère werkt veelvuldig samen met uiteenlopende organisaties. Het gaat daarbij uit van een wederzijds belang. Samenwerking is daarbij geen doel maar een middel om elkaar te helpen, elkaar te versterken en het publieksbereik van projecten te optimaliseren.

Museum Belvédère onderhoudt een **open bruikleenverkeer** met alle Friese musea alsook het Groninger Museum. Met het Fries Museum en Museum Dr8888 zijn constructieve afspraken gemaakt over afstemming van verzamel- en expositiebeleid. Met vele kleinere culturele instellingen in Fryslân is contact in de vorm van uitleen of expertise. Landelijk is Museum Belvédère een gulle bruikleengever; in 2021-2024 verstrekten zij tijdelijke bruiklenen voor tentoonstellingen in onder meer Museum More te Gorssel, Singer Museum Laren, Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam, Groninger Museum, Museum Dr8888, Museum Heerenveen, Museum Arnhem en Ribe Kunstmuseum (Den). Museum Belvédère werpt in zijn bruikleenbeleid geen procedurele barrières op en hanteert als collegiale vuistregel ‘vandaag vragen, morgen halen’.

In de komende beleidsperiode zal het museum zijn samenwerkingsverbanden bestendigen en uitbreiden. Naast bovengenoemde musea betreft het in de komende jaren in ieder geval Staatsbosbeheer, FB Oranjewoud, Oranjewoud Festival, Noorderlicht – Huis van de Fotografie, Stichting Tijd/Exokathedraal Mildam, Natuurmuseum Leeuwarden, Museum Dr8888, Ateliers Majeur Heerenveen, Hotel-Restaurant Tjaarda Oranjewoud, Stichting Cultbee Beetsterzwaag, Museum Heerenveen, Fries Museum, Groninger Museum, Stedelijk Museum Schiedam, Museum Arnhem, FeliXart Museum te Brussel, Indietopia (Groningen), zorginstelling Talant, UMCG Groningen, Academie Minerva, NHL Stenden Hogeschool, Tate St. Ives (Groot-Brittannië), Schloss Moyland (Duitsland), Kunstmuseum Ribe (Denemarken), Listasavn Foroya National Gallery (Faeröer eilanden) en M.K. Čiurlionis Museum Kaunas (Litouwen).

Intensieve samenwerking onderhoudt Museum Belvédère met Noorderlicht – huis van de fotografie, die tweejaarlijks zijn hoofdtentoonstelling in het museum organiseert, Oranjewoud Festival, waarvan het museum jaarlijks een van de hoofdpodia vormt, en Museum Dr8888, waarmee het regelmatig overleg voert met betrekking tot presentaties, kunstwerken uitwisselt, kennis deelt over de wederzijdse nieuwbouwplannen en waarmee het ook in de komende beleidsperiode gezamenlijke publiciteitscampagnes zal organiseren.

Financiële partners

Provincie Fryslân

Het museum prijst zich gelukkig met de goede relatie met en financiële steun van de Provincie Fryslân. De hoge waardering op alle onderdelen die de adviescommissie in 2020 formuleerde in haar eindrapportage betekende voor het museum, alle medewerkers, vrijwilligers en bestuurders een enorme morele steun. De volledige honorering van de subsidieaanvraag van € 200.000 bracht na roerige jaren van amper overleven rust in de organisatie en gaf moed om ambitieus te programmeren.

Gemeente Heerenveen

Sinds 2016 ondersteunt de gemeente Heerenveen Museum Belvédère met een bedrag van € 50.000. De contacten met de gemeente Heerenveen zijn uitstekend. Er is jaarlijks regulier en met regelmaat tussentijds overleg. Het museum heeft

begrip voor de huidige financiële moeilijkheden binnen zijn gemeente van vestiging, maar acht de betekenis van zijn activiteiten dusdanig relevant voor de regio dat het met klem pleit voor meer financiële steun in de nabije toekomst.

FB Oranjewoud

Sinds 2012 beheert Museum Belvédère de kunstcollectie van Stichting FB Oranjewoud. Met regelmaat neemt het kunstwerken uit de collectie op in zijn museale presentaties. Daarnaast adviseert het museum FB Oranjewoud op artistiek-cultureel gebied – aankopen en inrichting van het landhuis op landgoed Oranjewoud. Volgend op het provinciale besluit Museum Belvédère financieel bij te staan, besloot Stichting FB Oranjewoud Museum Belvédère met ingang van 2021 jaarlijks te ondersteunen met een exploitatiesubsidie van € 30.000, een jaarlijkse subsidie van € 25.000 voor internationale projecten en € 10.000 voor projecten met een regionale oriëntatie.

6 Het maatschappelijk krachtenveld

6.1 EDUCATIE, IN EN BUITEN HET MUSEUM

Omdat Museum Belvédère niet beschikt over de nodige menskracht om structureel eigen educatieve programma's te realiseren, heeft het de ontwikkeling van educatieve projecten voor lager-, voortgezet-, middelbaar-, hoger- en volwassenenonderwijs grotendeels uitbesteed aan Ateliers Majeur, de culturele netwerkorganisatie van de gemeente Heerenveen, gespecialiseerd in kunst- en cultuureducatie. Bij alle projecten geldt dat het museum informeert, aanlevert en faciliteert, waarop gespecialiseerde medewerkers van Ateliers Majeur (docenten en schoolbegeleiders) ontwikkelen, organiseren en uitvoeren. De ontplooiende activiteiten lopen uiteen van rondleidingen, ontdekkingstochten tot teken- en schilderopdrachten. Met regelmaat worden tekeningen of schilderijen van scholieren in het museumcafé geëxposeerd. De samenwerking met Ateliers Majeur is naar volle tevredenheid en zal in de periode 2025-2028 worden voortgezet.

Behalve met Ateliers Majeur heeft Museum Belvédère in de afgelopen beleidsperiode op het gebied van educatie en participatie samengewerkt met NHL Stenden Leeuwarden, Hanzehogeschool Groningen (waaronder participatie van studenten

game-design aan de expositie *Arranged Realism*), Academie Minerva Groningen (betrokken bij Afslag BLV) en de Rijksuniversiteit Groningen (onder andere gast-colleges over tentoonstellen en inrichten). Ook in de komende beleidsperiode zal het museum de samenwerking zoeken met deze instellingen, teneinde docenten en studenten bij de museale activiteiten te betrekken.

6.2 POSITIONERING

Binnen het Friese museumbestel heeft Museum Belvédère zich steeds steviger verankerd als de belangrijkste **hoeder, presentatieplek en kenniscentrum van moderne en eigentijdse kunst uit Fryslân**. De komende planperiode zal Museum Belvédère zijn positie als museum voor moderne en eigentijdse kunst uit Fryslân en het noorden van Nederland bestendigen, verstevigen en breder uitdragen. In het kader van museale spreiding en cultuur-toeristisch beleid zal het tevens zijn rol als belangrijkste **cultuur-toeristische attractie** van Zuidoost Fryslân verder uitbouwen en communiceren. Samen met NHL Stenden bereidt het museum onderzoek voor naar herkomst en museumervaring van bezoekers.

In breder verband geeft Museum Belvédère zich rekenschap van zijn inhoudelijke en geografische positie in relatie tot grotere musea als het Groninger Museum in Groningen, het Drents Museum in Assen en Museum De Fundatie in Zwolle. Anders dan deze grotere noordelijke musea concentreert Museum Belvédère zich specifiek op het brede terrein van moderne en eigentijdse kunst uit het noorden van Nederland. De gunstige ligging nabij het kruispunt van snelwegen van Zwolle naar Leeuwarden en van Amsterdam naar Groningen bevordert combinatiebezoek aan Museum Belvédère met het Fries Museum, Museum Dr8888, het Groninger Museum of Museum De Fundatie te Zwolle.

7

Onze programmering 2025-2028

Tentoonstellingsprogramma 2025-2028

Met de gevraagde provinciale subsidie voor de komende planperiode, gekoppeld aan de toegezegde continuïteit van de subsidies van de gemeente Heerenveen en Stichting FB Oranjewoud is het museum in staat de regionaal en nationaal georiënteerde exposities te realiseren. Voor de internationale exposities (Mikines, Barns-Graham en Nicholson) alsook het ambitieuze expressionismeproject in 2027 is het museum in hoge mate afhankelijk van bijdragen van landelijke fondsen. Museum Belvédère is altijd voorbereid op tegenvallers en kan in onverhoopte noodsituaties terugvallen op snel te realiseren exposities met voldoende kwaliteit. De programmaonderdelen zijn in voorbereiding, de data en volgorde vanaf 2027 onder voorbehoud.

7.1 HOOFDTENTOONSTELLINGEN 2025-2028

Jan Mankes – uiting geven aan geestelijk leven

oostvleugel, 25 januari – 22 juni 2025

Museum Arnhem en Museum Belvédère organiseren in nauwe samenwerking een dubbeltentoonstelling van Jan Mankes. De presentatie in Museum Belvédère, *Jan Mankes – uiting geven aan geestelijk leven – de Friese jaren*, is gericht op de werken die Mankes maakte in de periode 1909-1915, waarin hij werkzaam was in De Knipe.

Woudsterweg, door Jan Mankes

Oscar Voch – fluisteringen

oostvleugel, 25 januari – 22 juni 2025

Aan de basis van de fotowerken van Oscar Voch (1962) staan grafiek, schilderkunst en fotografie. Met behulp van de computer voegt hij met de hand en met de camera gemaakte beelden samen tot digitale kunstwerken met een geheel eigen poëtische sfeer, die is vervuld van geheimzinnigheid en weemoed.

Machine Entanglements – Ecology & Technology

oostvleugel, 28 juni – 21 september 2025

Hoofd- en openingstentoonstelling van het reizend fotografiefestival Noorderlicht – huis van de fotografie, met welke instelling het museum al vele jaren nauw samenwerkt. In de tentoonstelling worden aan de hand van fotografie, video en nieuwe media de rol van automatische, algoritmische besluitvorming in ons leven en de effecten van AI ter discussie gesteld.

Art Noord VII

gehele museum, 25 – 28 september 2025

Zevende editie van de enige museale kunstbeurs in Nederland.

Samal Joensen Mikines

Samal Joensen Mikines – Always the Sea

oostvleugel, 10 oktober 2025 – 8 februari 2026

Tentoonstelling van de op de Faeröer Eilanden geboren kunstenaar Samal Joensen Mikines (1906-1979). In de tentoonstelling staan de poëtisch-expressionistische schilderijen centraal die hij maakte op zijn eiland van herkomst. De expositie wordt georganiseerd in nauwe samenwerking met de National Gallery of the Faroe Islands/ Listasavn Føroya in Thórshavn.

Schilders Om de Noord – het Noord-Nederlandse landschap in verf verbeeld

westvleugel, 14 februari – 6 juni 2026

Tentoonstelling die de ontwikkeling laat zien van de moderne Friese en Groningse landschapsschilderkunst van 1900 tot nu. De expositie omvat hoogtepunten uit het

werk van kunstenaars van De Ploeg, Gerrit Benner, Klaas Koopmans, Willem van Althuis, Han Jansen, Sjoerd de Vries, Jan Snijder, Anke Roder, Christiaan Kuitwaard, Milly Betten, Marije Bouman en anderen.

Wilhelmina Barns-Graham

oostvleugel, 19 juni – 20 september 2026

Overzichtstentoonstelling van een van de belangrijkste vrouwelijke Engelse modernisten uit de vorige eeuw. Werk van Barns-Graham was eerder in Museum Belvédère te zien als onderdeel van de groepstentoonstelling *Living the Landscape – Barbara Hepworth, Ben Nicholson en de kunstenaars van St. Ives (1939-1975)*.

Wilhelmina Barns-Graham

Art Noord VIII

gehele museum, 24 – 27 september 2026

Jan Roos – op de grens van land en zee

oostvleugel, 9 oktober 2026 – 17 januari 2027

Een ruime keuze uit nooit eerder getoonde monumentale, op scheepsverpakkingsmateriaal geschilderde haventaferelen van Jan Roos, een van de belangrijkste Friese schilders en vaste waarde voor Museum Belvédère. Sinds de jaren tachtig legt Roos met brede, expressieve schildergebaren zijn indrukken vast van de scheepswerven en de haven van Harlingen. In de open lucht – vaak in weer en wind – zet hij zijn composities op, om ze vervolgens op atelier te voltooien.

Wisselwerkingen – Relaties & Contrasten III

westvleugel, 9 oktober 2026 – 17 januari 2027

Werden in de eerdere exposities *Relaties & Contrasten* in 2021 en 2023 selecties getoond uit de omvangrijke kunstcollectie van Hans en Cora de Vries, in deze derde versie worden topstukken uit die particuliere collectie, die volledig is ondergebracht in Museum Belvédère, in relatie geëxposeerd met topstukken uit de vaste collectie van Museum Belvédère.

Natuurlijk – Duurzaam

westvleugel en museumpark, voorjaar 2027

Omvangrijke tentoonstelling binnen en om het museum waarin de focus ligt op natuur, duurzaamheid en milieuvriendelijke materialen. Wordt in het museum schilderkunst, fotografie en installatiekunst getoond, buiten het museum wordt ruimte gegeven aan projecten met levende natuur. Het project wordt in samenwerking georganiseerd met ontwerpinstituut House of Design van Eileen Blackmore, Museum Dr8888 en het Natuurmuseum Leeuwarden.

Hoofd- en openingstentoonstelling van het reizend fotografiefestival Noorderlicht

westvleugel, zomer 2027

Museum Belvédère is vaste partner van Noorderlicht – huis van de fotografie en faciliteert ook in 2027 de hoofdtentoonstelling, waarvan de inhoud nader wordt vastgesteld. Noorderlicht schenkt in haar projecten aan de hand van documentaire fotografie, video en digitale media aandacht aan actuele maatschappelijke thema's.

Art Noord IX

gehele museum, september 2027

Het gedroomde museum II

oostvleugel, najaar 2027

Een keuze uit de vaste collectie in samenhang met geestverwante topstukken uit Nederlandse musea van onder meer Vincent van Gogh, Edvard Munch, Paula Modersohn-Becker, Piet Mondriaan en Jan Mankes. Afscheidstentoonstelling van de inhoudelijk directeur.

Vrije vegen, vaste waarden

Gerrit Benner – Dirk Breed – Job Hansen – Jaap Min – Jan van der Zee

oostvleugel, voorjaar 2028

Tentoonstelling van vijf naoorlogse modernisten uit de noordelijke streken van Nederland die het landschap als hun belangrijkste thema koesterden, in een periode waarin kunstenaars binnen groeperingen als Vrij Beelden en Cobra de klassieke schilderthema's afzwoeren en vrije schilderkunst volop werd gevierd.

Ben Nicholson (1894-1982)

oostvleugel, zomer 2028

Tentoonstelling van een van de belangrijkste Engelse modernisten uit de vorige eeuw.

Art Noord X

gehele museum, september 2028

Ontwakend expressionisme in Nederland

oostvleugel, voorjaar 2028

Tentoonstelling waarin voor het eerst het ontstaan en de eerste ontwikkeling van het expressionisme in Nederland tussen 1907 en 1917 wordt belicht aan de hand van topstukken van onder anderen Kees van Dongen, Jan Sluijter, Piet Mondriaan, Jacoba van Heemskerk, Leo Gestel en Else Berg.

7.2 KAMEREXPOSITIES 2025-2026

Han van Hagen – Takkenhoogte, 25 januari – 22 juni 2025

Daniëlle van Broekhoven, 25 januari – 30 maart 2025

Anne Feddema, 5 april – 22 juni 2025

Sabine Liedtke, 28 juni – 21 september 2025

Auke de Vries – After the Rain, zomer 2026

Bruno van Dijck en Christiaan Kuitwaard – De Deelen, 28 juni – 21 september 2025

Annemarie Blaupot ten Cate, 10 oktober 2025 – 8 februari 2026

Ricardo Mesi – herinneringen aan mijn verloren land, 10 oktober 2025 – 8 februari 2026

Literaire pockets – moderne boeken voor moderne mensen, 10 oktober 2025 – 8 februari 2026

Theo de Feyter – Herinneringen aan de Jan Steenzolder, zomer 2026

Marene Seeling, zomer 2026

Bettie van Haaster en Jolanda van Gennip, zomer 2026
Peter de Wit – tekenaar, cartoonist, najaar 2026
Lode Pemmelaar, najaar 2026
Anne Zernike en Jan Mankes, voorjaar 2027

7.3 MUSEUMPARK 2025-2028

Henk Visch – *In the carriage of pleasure we drift through the days*, zomer 2025
Installaties en beelden in het kader van het project *Natuurlijk – Duurzaam*, voorjaar-zomer 2026
Land Art – *Revisited* (met Ids Willemsma, Dieke Venema, Herbert Nouwens, Gjalt Blaauw, AKMAR, Paul Verheul, Chris Peterson, Gonda van der Zwaag en Karin van Dam), zomer 2026
Sean Scully, installaties en beelden van de wereldvermaarde Ierse kunstenaar Sean Scully, zomer 2028

7.4 AFSLAG BLV 2025-2026

Robert Geveke – *Pastel als make-up, make-up als pastel*, 8 december 2024 – 16 februari 2025
Kunstenaarscollectief *De Tegel*, 2 maart – 18 mei 2025
Cas van Deurssen, 1 juni – tot 24 augustus 2025
Victor van Loon, 7 september – 16 november 2025
Joyce Zwerver, 30 november 2025 – 15 februari 2026

Afslag BLV

8 Organisatie

8.1 PERSONEEL

Museum Belvédère kent op dit moment een personele bezetting van zes deeltijd medewerkers verdeeld over 5.0 fte. Het merendeel van de medewerkers heeft een opleiding gevolgd op academisch of HBO-niveau, toegesneden op hun takenpakket. Het museum wil in de komende beleidsperiode de functie van conservator opnieuw invullen en daarmee komen tot een bezetting van 5.8 fte.

Personele bezetting

Inhoudelijk directeur	Han Steenbruggen	0.9 fte
Zakelijk directeur	Corrie Oerlemans	1.0 fte
Medewerker pr-marketing	Neline Slotemaker	0.8 fte
Depotbeheerder en programmeur dependance	Albert Oost	0.8 fte
Managementassistent	Arnolda Adelaar	0.8 fte
Technische dienst en automatisering	Nico Gijsbers	0.7 fte

8.2 VRIJWILLIGERS

Museum Belvédère telt momenteel (februari 2025) 77 zeer betrokken vrijwilligers – 56 vrouwen en 21 mannen – die onmisbaar zijn voor het uitvoeren van museale taken. De meeste vrijwilligers hebben een werkzaam leven achter de rug en behoren tot de leeftijdscategorie 60+. Onze vrijwilligers verrichten uiteenlopende ondersteunende werkzaamheden. Verreweg de grootste groep wordt ingeroosterd voor kassa- en baliewerkzaamheden. Daarnaast verzorgen vrijwilligers van het museum rondleidingen, de organisatie van lezingen en kunstreizen, een deel van de kunsttransporten, helpen ze mee bij de af- en opbouw van tentoonstellingen en collectiepresentaties, verrichten ze ondersteunende taken bij art-handling en redigeren ze teksten voor catalogi en MB.

Het grootste deel van de vrijwilligers is afkomstig uit Fryslân, enkelen uit Groningen en Drenthe, twee van hen hebben een niet-westerse achtergrond.

8.3 BESTUUR

De exploitatie van het museum is in handen van de Stichting Museum Belvédère. De stichting hanteert in het kader van de Governance Code Cultuur het 'bestuursmodel'.

Het bestuur (januari 2025)

Seerp Leistra	voorzitter
Dineke Hoekstra-Greve	secretaris
Piet Rienks	penningmeester
Wirt Groen	lid
Toos Arends	lid
Rien Meppelink	lid

Naast Stichting Museum Belvédère kent het museum Stichting Museum Belvédère Oranjewoud (eigenaar van het gebouw), Stichting Vrienden van Museum Belvédère (beheer inkomende sponsor- en donateursgelden) en Stichting Depot Museum Belvédère (eigenaar museale kunstcollectie). De besturen van de stichtingen overlappen in samenstelling en vergaderen gemeenschappelijk. Van de financiële exploitatie wordt per stichting geconsolideerd verslag gedaan.

De Stichting Museum Belvédère vervult in nauw overleg met de directie en in groot wederzijds vertrouwen uitvoerende taken op het gebied van financiën, representatie, contacten met de politiek en juridische onderwerpen. Het bestuur committeert zich aan de ambities die het museum voor de komende beleidsperiode heeft geformuleerd. Het vertrouwt daarbij volledig op de professionaliteit en het vakmanschap binnen het museum.

8.4 TOEGEPASTE CODES

Het bestuur heeft in zijn vergadering van 18 januari 2018 de **Governance Code Cultuur** 2014 toegepast op de organisatie van het museum en nadien ook de actualisering (Governance Code Cultuur 2019) geïmplementeerd. Het volgt de richtlijnen in samenstelling, zelfevaluatie, aftreden, toezicht en verantwoording en hanteert een rooster van aftreden.

In maart 2025 maken medewerkers en vrijwilligers kennis met een nieuwe onafhankelijke vertrouwenspersoon. Zij kunnen een beroep doen op deze nieuwe vertrouwenspersoon.

De **Code Diversiteit & Inclusie** is door het bestuur op 3 februari 2025 hernieuwd en vastgesteld. In Museum Belvédère alsook in Afslag BLV wordt met regelmaat

werk getoond van kunstenaars met een niet-westerse achtergrond en werk van outsiders. Het museum maakt bij de zoektocht naar kunstenaars in zijn expositie-programma geen onderscheid in gender. Met exposities van het werk van Edith Auerbach, Frank Lisser, Theo de Feyter, John Kørner, Giath Taha, Dianne Bakker, Frank Creton en Ricardo Mesi schonk en schenkt het museum aandacht aan actuele maatschappelijke thema's omtrent migratie, oorlog, slavernijverleden en gender-gelijkheid. Voor migranten en asielzoekers, verblijvend in de gemeente Heerenveen, biedt het museum desgevraagd specifieke rondleidingen, eventueel door een van onze Marokkaanse vrijwilligers in het Arabisch.

Het museum hanteert een actief beleid aangaande het werk van vrouwelijke kunstenaars (zie § 3.4).

In sollicitatieprocedures voor bestuur, personeel en selectieprocedures voor vrijwilligers wordt meegedeeld dat het museum de code diversiteit en inclusie onderschrijft.

De **Code Fair Practice** is bij- en vastgesteld op 24 oktober 2024. Ten aanzien van deze code is een risico-inventarisatie en -evaluatie verricht. De daaruit voortvloeiende maatregelen worden de komende tijd uitgevoerd. Voor vergoeding aan kunstenaars is geld gereserveerd, maar daarbij handelt het museum wel naar financiële draagkracht. Personeelsleden worden gestimuleerd zich te ontwikkelen door gerichte scholingscursussen te volgen. Ook deze code is binnen het museum gecommuniceerd.

Museum Belvédère volgt voor de salariering van zijn medewerkers het raamwerk van de museum cao 2024-2026, met lichte aanpassingen, afgestemd op de omvang van de organisatie.

Museum Belvédère richt zich tenslotte ook naar de **Code Nalaten**, zoals opgesteld in 2018 onder auspiciën van Nederland Filantropieland.

De werking van alle codes wordt jaarlijks getoetst, bij het opstellen van het jaarverslag, bij de zelfevaluatie van het bestuur en in de functionerings/beoordelingsgesprekken met personeel.

8.5 RISICO-ANALYSE

Het grootste risico voor de organisatie en de voortgang van projecten schuilt in het beperkte aantal medewerkers. Veel taken die specifieke kennis en expertise vragen kunnen niet onmiddellijk worden overgenomen door derden. Deze kwetsbaarheid weegt het mee in een de opvolging van de inhoudelijk directeur in 2027/28, het verkenningstraject is derhalve al ingezet.

De recente tentoonstelling *Jan Mankes – uiting geven aan geestelijk leven* gaf nog eens de beperkingen van en knelpunten in het museumgebouw aan. Het ontbreken van een transitoruimte bemoeilijkte in ernstige mate de voorbereidingen – zorgvuldige op- en overslag van kunstwerken –, de drukte tijdens openingsdagen belastte de sanitaire voorzieningen en gaf opstopping bij balie, café en doorgangen. Aanpassing en uitbreiding van het gebouw is noodzakelijk voor de werkomstandigheden én om de gewenste gastvrijheid en bezoekerscomfort te kunnen blijven bieden (zie § 9.1).

De herkenbare inhoudelijke signatuur van het museum maakt dat het kan bogen op een zeer loyale achterban. Het verwacht dan geen schommelende, laat staan sterk dalende bezoekersaantallen. Voorwaarde voor continuïteit is wel de provinciale ondersteuning. Vermindering van subsidie zal directe gevolgen hebben voor kwaliteit, programmering, marketing en daarmee de aantrekkelijkheid van het museum.

Onderstaand hebben we onze positie weergegeven door middel van een SWOT analyse.

Sterk

- Imago (duidelijke inhoudelijke koers)
- Locatie (ensemble gebouw, collectie, omgeving)
- Programma
- Onderscheidende collectie
- Ondernemerschap (eigen inkomsten)
- Gastvrijheid
- Betrokken staf en vrijwilligers
- Meer dan 1.200 vrienden/donateurs
- Netwerk

Zwak

- Omvang en breedte staf
- Beperkte omvang van het gebouw
- Bereikbaarheid openbaar vervoer
- Grote afstand tot grote steden
- Binding met jongeren/studenten

Kans

- Vergrijzing (bezoekerspotentieel)
- Aandacht voor regio (binnen Nederland/Europa)
- Gezamenlijk cultuuraanbod op landgoed
- Projecten in museumpark
- Spreidingsbehoefte (cultuur)toerisme
- Educatie en toegankelijkheid (leren en genieten)

Bedreiging

- Vergrijzing
 - Blockbuster cultuur in grote musea
 - Groei andere musea
 - Matige bewegwijzering
 - Relatief perifere ligging
 - Beperkte omvang en breedte staf
-

9 **Gebouw**

9.1 WENS TOT UITBREIDING VAN DE MUSEUMVLEUGELS

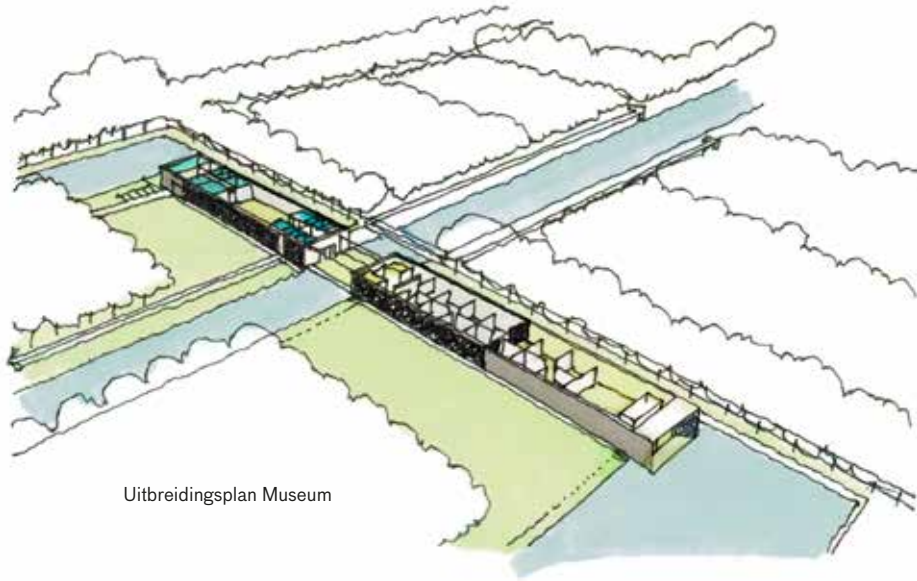
Museum Belvédère werd in 2004 opgeleverd voor een bezoekersaantal van 15.000 per jaar en voor twee vaste werkrachten. Met gemiddeld 45.000 bezoekers op jaarbasis en piekmomenten tijdens internationale exposities, is het museum in alle opzichten te klein. Vooral in de facilitaire ruimten, bij de entree, in doorgangen zijn de knelpunten ernstig – te weinig kantoorruimte voor de zes medewerkers, geen plaats voor op- en overslag, te klein depot, te kleine toiletgroep, onhandige routing etc. Om onze werknemers volgens ARBO-regels te kunnen huisvesten en om de 45.000 bezoekers gastvrij te kunnen ontvangen en comfort te bieden, is uitbreiding van het museumgebouw noodzaak. Museum Belvédère is met de huidige organisatie, de verworven status als een van de beste kunstmusea van Nederland en de bezoekersaantallen zijn gebouw eenvoudigweg ontgroeid.

Uitbreiding oost en west

Op basis van bovengenoemde knelpunten en de voorgenomen personele uitbreiding heeft architect Eerde Schippers, die ook het oorspronkelijke gebouw heeft ontworpen, in overleg met het museum een ontwerp uitgewerkt waarin het gebouw in oostelijke en westelijke richting wordt verlengd. Aan de oostzijde biedt 220 m² extra ruimte aan twee nieuwe kantoren, toiletvoorzieningen, een uitbreiding van het inpandige depot en een ruimte voor op- en overslag.

Uitbreiding aan de westzijde van 275 m² is erop gericht de spreiding van bezoekers te verbeteren, cruciale collectieonderdelen naar behoren te kunnen exposeren en presentaties van multimediate projecten en grotere sculpturen en/of installaties mogelijk te maken.

De ambitieuze uitbreidingsplannen zijn beschreven in het document *Museum Belvédère maakt ruimte*. Het document met financiële onderbouwing is op aanvraag digitaal beschikbaar. Een bondige samenvatting van de plannen verscheen als brochure *Museum Belvédère – de voltooiing*. Deze kan op aanvraag worden toegezonden.

© Museum Belvédère, Heerenveen-Oranjewoud 2025

www.museumbelvedere.nl